

Jaarrekening 2014

1 Inleiding

1.1 Voorwoord en managementsamenvatting

Hierbij bieden wij u de jaarrekening aan van de Kamer van Koophandel (KvK) over het jaar 2014. De jaarrekening is de financiële weerspiegeling van een groot aantal activiteiten dat is zijn opgepakt, waaraan vervolg is gegeven, of die in 2014 zijn afgerond. De jaarrekening omvat:

1. de balans per 31 december 2014;
2. de resultatenrekening over 2014;
3. de toelichting op de balans en resultatenrekening;
4. overige gegevens.

Vanaf 1 januari 2014 is onze nieuwe landelijke organisatie van start gegaan. In de 'nieuwe' KvK hebben de voormalige 12 KvK's, KvK NL en Syntens de krachten gebundeld voor ondernemend Nederland. Wij informeren ondernemers over alle aspecten van het ondernemerschap van start, groei, bedrijfsovername en innovatie tot internationaal ondernemen. Bovendien zijn we tot diep in de regio actief met verschillende projecten en adviesdienstverlening voor groepen ondernemers. Met het beheren van het Handelsregister zorgen wij ervoor dat ondernemers veilig zaken kunnen doen. Naast deze focus, moderniseren en wijzigen wij onze dienstverlening. Wij bieden onze diensten waar mogelijk digitaal aan.

Het nettoresultaat over 2014 beloopt € 63,1 miljoen negatief, te specificeren naar € 35,8 miljoen regulier resultaat en € 98,9 miljoen negatief transitieresultaat. We lichten beide componenten separaat toe.

Het regulier resultaat is € 33,9 miljoen hoger dan de begroting. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere kosten dan voorafgaand aan het samengaan van de 14 organisaties was voorzien in de begroting.

De bedrijfsopbrengsten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting. Dit is een saldo van achterblijvende opbrengsten uit HR-informatieproducten (- € 3,1 miljoen; - 6%) en inschrijfvergoedingen (- € 2,0 miljoen; -17%) en meevallende opbrengsten uit exportdocumenten (€ 0,9 miljoen; +9%) en voorzichtig begrote overige opbrengsten (+€ 6,3m; 57%) met name voor gesubsidieerde ICT-projecten, opbrengsten Legal Entity Identifier (LEI) en de gemeenschappelijke intake.

Zoals aangegeven, is het niveau van de kosten de voornaamste reden voor de positieve afwijking ten opzichte van de begroting. Dit is terug te vinden in de volgende componenten:

- Lagere personele lasten (€ 15,2 miljoen) dan begroot. Dit is met name het gevolg van een lagere fte-formatie, doordat meer dan 100 formatieplaatsen niet zijn ingevuld. Een ander belangrijke reden voor de afwijking is het feit dat in de begroting 2014 rekening is gehouden met € 3,9 miljoen reistijdcompensatie die in 2014 zou moeten worden vergoed als gevolg van toegenomen reisafstanden. Echter, bij het opmaken van de jaarrekeningen van de afzonderlijke organisaties zijn deze kosten opgenomen in de voorziening waardoor deze in 2014 niet ten laste van het resultaat zijn verantwoord. Een derde element betreft het feit dat de gemiddelde salariskosten van de geplaatste medewerkers iets lager is uitgevallen dan opgenomen in de begroting. Ten tijde van de begroting was het plaatsingsproces nog lang niet afgerond.

- De kosten voor uitbesteed werk zijn daarentegen € 12,0 miljoen hoger. De afwijking betreft ICT-kosten, die in de begroting zijn opgenomen onder de overige bedrijfskosten. Het betreft hier een herrubricering.
- Lagere overige bedrijfskosten (- € 31,6 miljoen). Naast bovengenoemde verschuiving betreft dit allereerst een stringent kostenbeleid dat is ingezet begin 2014. Zo dient bij ieder voorstel een goedgekeurde business case te worden overlegd, voordat het voorstel wordt uitgevoerd. Bij het opstellen van de begroting 2015 is rekening gehouden met deze ervaringen uit 2014 en zijn de betreffende kostenniveaus naar beneden bijgesteld.
Voor het overige deel worden de lagere overige kosten veroorzaakt doordat bij het opmaken van de begroting de omvang van de te behalen schaalvoordelen op het gebied van huisvesting, marketing en advies te laag zijn ingeschat.

Het positieve regulier resultaat van € 35,8 miljoen wordt echter volledig teniet gedaan door - € 98,9 miljoen aan transitieresultaat. Dit is met name het gevolg van de in november 2014 aangekondigde afslanking van de organisatie, die de KvK vooralsnog zoveel mogelijk via vrijwillig vertrek probeert te realiseren. Voor de afslanking van de organisatie is in 2014 een voorziening gevormd van € 62,0 miljoen. Tevens is voor snel vertrek een bedrag van € 7,5 miljoen voorzien.

Daarnaast heeft er een additionele instroom plaatsgevonden in het Mobiliteitscentrum van medewerkers die aanvankelijk geplaatst waren, maar toch niet pasten binnen het gestelde functieprofiel. Deze instroom is alsnog conform de voorwaarden onder Sociaal Flankerend Beleid (SFB) Rijk van € 11,6 miljoen opgenomen in de voorziening SFB eind 2013. Ook is de voorziening verhoogd vanwege de verhoging van de ontslagleeftijd van 67 naar 70 jaar.

Het vormen van een reorganisatievoorziening op basis van het vigerende 'Sociaal Flankerend Beleid Rijk' heeft geleid tot een negatief eigen vermogen van - € 39,1 miljoen. De voorzieningen hebben – als gevolg van het ontbreken van een ontslaggrond bij reorganisatie – een aanzienlijke omvang gekregen.

De continuïteit van de KvK achten wij mede gezien de hoge liquiditeitspositie het komend jaar niet in gevaar. Voor de langere termijn is de financiële continuïteit zorgelijker, met name als gevolg van:

- de flexibiliteit en snelheid van de KvK ten aanzien van de introductie van nieuwe Handelsregisterinformatieproducten;
- een grotere ICT-legacy-problematiek dan was voorzien in de meerjarenraming, die naar verwachting zal leiden tot hogere kosten om deze problemen op te lossen;
- het basisregistratiesysteem dat niet is ingericht om de gewenste productvernieuwing te faciliteren;
- de afspraken rondom inputfinanciering, waarbij duidelijk is geworden dat opbrengsten wegvallen omdat overheden bijvoorbeeld geen uittreksels meer vragen bij het indienen van (vergunning)aanvragen;
- de digitalisering en ultfasering van de frontoffices, waardoor de KvK binnen enkele jaren te maken krijgt met een geplande reorganisatie, zoals voorzien in het detailontwerp, die het eigen vermogen nog verder onder druk zal zetten.

De KvK heeft aan het Ministerie van Economische Zaken (EZ) aangegeven dat er een grens is aan de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van het bestuur van de KvK. Van de KvK kan verwacht worden dat ze er binnen de gegeven kaders (de oorspronkelijke reorganisatie ging uit van mogelijkheid tot ontslag per 1 januari 2016) alles aan doet om redelijkerwijs de transitiekosten te dragen. De KvK heeft aangegeven een maximale last van € 200m te kunnen dragen. Op dit moment is reeds € 268 miljoen aan transitiekosten genomen door de KvK, waarvan € 106 miljoen genomen in 2013, € 61 miljoen gecorrigeerd in de beginbalans,

€ 31 miljoen aanpassing in de voorziening SFB in 2014 en € 70 miljoen verantwoord als vertrek 2014-2015.

Deze actuele financiële positie betekent dat de KvK zonder aanvullende middelen haar noodzakelijke aanpassingen zoals voorzien in het MJP 2015-2018 op basis van de huidige inzichten niet tot uitvoering kan brengen. De consequenties van dit punt zal in 2015 een belangrijk punt zijn op de strategische agenda van de RvB.

Aldus vastgesteld op 28 april 2015 .

Claudia Zuiderwijk, voorzitter Raad van Bestuur

René van de Kieft, CFO ad interim

Hankie van Baasbank, lid van de Raad van Bestuur

2 Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2014 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2014	1-1-2014
in € '000		
Vaste activa		
1. Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	57.400	68.237
Installaties	1.564	1.986
Overige vaste bedrijfsmiddelen	<u>3.689</u>	<u>4.604</u>
	62.653	74.828
2. Vlottende activa		
Handelsdebiteuren	8.915	10.350
Overige vorderingen / overlopende activa	<u>7.605</u>	<u>9.215</u>
	16.520	19.565
3. Liquide middelen	140.898	116.510
Totaal activa	<u>220.071</u>	<u>210.902</u>

PASSIVA	31-12-2014	1-1-2014
in € '000		
4. Eigen vermogen		
Algemene reserve	-39.289	13.757
Herwaarderingsreserve	112	208
Overige reserves	39	39
	<u>-39.138</u>	<u>14.004</u>
5. Voorzieningen		
Personele voorzieningen	213.694	154.127
Voorziening verlieslatende contracten	125	2.622
	<u>213.818</u>	<u>156.749</u>
6. Kortlopende schulden en Overlopende passiva	45.391	40.148
Totaal passiva	<u>220.071</u>	<u>210.902</u>

2.2 Resultatenrekening 2014

in € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
A. Opbrengsten uit Rijksbijdrage	134.863	134.863	134.863	0
B. Opbrengsten uit operationele activiteiten	81.566	83.588	81.555	2.033
Bedrijfsopbrengsten	216.428	218.451	216.418	2.033
C. Lonen en salarissen	89.203	77.833	77.431	402
D. Sociale lasten en overige personeelskosten	35.682	128.881	32.206	96.676
E. Kosten uitbesteed werk	21.630	35.254	33.678	1.575
F. Afschrijving op materiële vaste activa	5.536	7.626	5.431	2.195
G. Overige bedrijfskosten	64.028	32.462	32.369	93
Bedrijfslasten	216.078	282.057	181.116	100.941
Bedrijfsresultaat	350	-63.606	35.302	-98.908
H Financieel resultaat	1.500	463	463	0
Netto resultaat	1.850	-63.143	35.765	-98.908

2.3 Kasstroomoverzicht

KASSTROOMOVERZICHT

in € '000

	Werkelijk 2014
Nettoresultaat	-63.143
Afschrijvingen	7.626
Voorzeningen:	
- dotaties	103.456
- onttrekking	-40.123
- vrijval	-6.263
Toename vorderingen	3.045
Afname kortlopende schulden	<u>5.242</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	9.840
Investeringsactiviteiten	
Investeringen in materiële vaste activa	-1.242
Desinvesteringen in materiële vaste activa	<u>5.790</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	4.548
Financieringsactiviteiten	
Financieringsbijdrage EZ (Syntens)	10.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	10.000
Netto kasstroom	<u><u>24.388</u></u>
Overzicht liquide middelen	
Stand per 1 januari	116.510
Mutatie liquide middelen (netto kasstroom uit kasstroomoverzicht)	24.388
Stand liquide middelen per 31 december	<u><u>140.898</u></u>

3 Toelichting

3.1 Algemene toelichting

Vestigingsadres

De KvK is feitelijk gevestigd op Kroonstraat 50, 3511 RC te Utrecht.

Stelselwijzigingen

In 2014 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

In 2014 hebben zich geen schattingswijzigingen voorgedaan behoudens de aanpassing van het opslagpercentage werkgeverslasten in onder meer de reorganisatievoorziening SFB (eind 2013). Daarnaast is de eindleeftijd verhoogd van 67 naar 70 jaar. De impact hiervan is € 17,5 miljoen en is begrepen in het negatieve transitieresultaat van - € 98,9 miljoen.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de KvK en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

3.1.1 Algemene grondslagen

Algemeen

Dit financieel verslag van de KvK is opgesteld in overeenstemming met de Kaderwet Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO), de wet KvK, en de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Er zijn geen significante afwijkingen tussen deze verslaggevingsregels enerzijds en Titel 9 Boek 2 BW anderzijds. Alle bedragen zijn (voor zover niet anders aangegeven) uitgedrukt in € 1.000.

Organisatiewijzigingen

Per 1 januari 2014 zijn de 12 lokale Kamers van Koophandel, de Stichting Sytens en de Vereniging KvK Nederland opgegaan in één zelfstandig bestuursorgaan. Dit is vastgelegd in de nieuwe wet op de Kamers van Koophandel die op 12 november 2013 is goedgekeurd door de Eerste Kamer. De activa en passiva van de individuele organisaties zijn per 1 januari 2014 tegen de boekwaarde per 31 december 2013 ingebracht in de nieuwe organisatie. De overgangsmaatregelen zijn vastgelegd in artikel 69 t/m 76 van de Wet op de KvK. Deze artikelen zijn dan ook richtinggevend voor waarderinggrondslagen. De 12 lokale Kamers van Koophandel, Stichting Sytens en de Vereniging KvK Nederland zijn opgehouden te bestaan en alle activa en passiva zijn per 1 januari 2014 overgedragen naar het nieuw opgerichte zelfstandig bestuursorgaan. Alle activa en passiva zijn tegen de aan marktwaarden getoetste boekwaarde per 31 december 2013 overgenomen door de nieuwe KvK. Daarbij zijn dezelfde grondslagen gehanteerd. Ultimo 2014 zijn de boekwaarden opnieuw geëvalueerd. Er bestaat geen indicatie voor bijzondere waardevermindering van de activa dan wel het treffen van, andere dan de reeds getroffen, voorzieningen.

Presentatie in de jaarrekening 2014

In deze jaarrekening zijn de ultimo 2013 vastgestelde standen, geactualiseerd voor de personeelsvoorzieningen, als beginbalans per 1 januari 2014 gehanteerd als startpositie. In de loop van 2014 heeft het Ministerie van EZ een additionele bijdrage verstrekt van € 10 miljoen als compensatie voor het negatieve eigen vermogen van Syntens ultimo 2013. Deze bijdrage is separaat in het eigen vermogen primo 2014 verwerkt. Voor de resultatenrekening is de begroting 2014 ter vergelijking met de realisatie opgenomen. Voor het inzicht is het resultaat gesplitst in een regulier- en een transactieresultaat.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest worden opgenomen onder kasstroom uit operationele activiteiten.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De resultatenrekening geeft inzicht in het gerealiseerde en het begrote resultaat. In de resultatenrekening wordt een vergelijking gemaakt tussen realisatie en de door de minister van EZ goedgekeurde begroting. Hier is voor gekozen vanwege het karakter van de jaarrekening van de KvK: deze is vooral gericht op het afleggen van verantwoording, waarbij de jaarresultaten worden vergeleken met de vastgestelde begroting. Voor het inzicht is in aanvulling op het gehanteerde model een nadere toelichting gegeven op het resultaat. Dit is gespecificeerd naar regulier- en transitieresultaat.

3.1.2 Algemene waarderingsgrondslagen voor balanswaardering

Algemeen

Activa en passiva worden gewaardeerd op nominale waarde, tenzij in de navolgende toelichting anders aangegeven. Waar nodig zijn op de activa voorzieningen in mindering gebracht. Activa worden gewaardeerd op basis van de historische kostprijs.

Ontwikkelings- en onderzoekskosten

Beiden worden verwerkt in de resultatenrekening.

Materiële vaste activa

De activeringsgrens voor materiële vaste activa ligt op € 10.000. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde onder aftrek van lineaire afschrijvingen over de geschatte levensduur en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingspercentages zijn:

Terreinen	geen afschrijving
Bedrijfsgebouwen	3%;
Bouwkundige aanpassingen	10%;
Installaties	10%;
Computerapparatuur en software	33%;
Vervoermiddelen	33%;
Overige vaste bedrijfsmiddelen	10-20% per jaar.

Materiële vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de verkoopwaarde op basis van een externe taxatie, worden - indien besloten is tot afstoting - bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de verkoopwaarde. Deze externe taxatie wordt bepaald op grond van geregeld uitgevoerde taxaties door deskundigen, eventueel gecorrigeerd met specifieke indexcijfers voor de jaren waarin geen taxatie heeft plaatsgehad.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn inbegrepen onder de overige bedrijfskosten.

Debiteuren

De debiteuren worden opgenomen tegen het nominale bedrag, verminderd met een noodzakelijk geachte voorziening voor oninbaarheid. De debiteurengroepen overheden, huurders, grote klanten, en afnemers van ATA-carnets hebben geen of nauwelijks incassorisico en zijn buiten de berekening van de voorziening gehouden. Voor vorderingen van de handelsdebiteurengroepen geldt dat zij voor 100% worden voorzien indien ze ouder dan een halfjaar zijn.

Voorzieningen

Algemeen

De voorzieningen hebben betrekking op de op balansdatum bestaande verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten en op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorzieningen SFB Rijk en vertrek 2014-2015

Op basis van het vigerende SFB Rijk kan op grond van boventaligheid bij reorganisatie voor deze groep géén ontslag plaats vinden en worden boventaligen als verplichte Van Werk Naar Werk (VWNW)-kandidaten aangeduid.

De voorzieningen zijn per eind 2014 gebaseerd op onderstaande uitgangspunten:

- Salarisdoorbetaling tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd tussen minimaal 65 en maximaal 70 jaar tegen 100% (maximaal berekende verplichting);
- Verwachting dat de helft van deze groep op zijn vroegst na 24 maanden zal uitstromen, en daarna steeds de helft van de alsdan aanwezige restgroep uitstroomt;

Dat er sprake zal zijn van een restpercentage onbemiddelbare personen van 20% op basis van ervaringen met de uitstroom in 2014 en de impact van de gewijzigde regelgeving met 100% loondoorbetaling tot 70 jaar.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorzieningen worden gewaardeerd op nominale waarde. Bij de berekening van de voorziening jubileumuitkeringen wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Seniorenverlof

Eind 2014 zijn er 162 medewerkers in de reguliere organisatie (en 68 VWNW kandidaten) die gebruik maken van seniorenverlof. De raming van de jaarlijkse financiële last zonder tegenprestatie is circa € 1,3 miljoen. De KvK heeft hiervoor geen separate voorziening getroffen. Gegeven de uitgangspunten van de andere, hiervoor genoemde personeelsvoorzieningen, is in totaliteit gezien voldoende dekking aanwezig voor deze verplichtingen. Dit uitgangspunt wordt jaarlijks geïkt, rekening houdend met ervaringen en afwikkeling van de hiervoor genoemde personeelsvoorzieningen. De jaarlijkse financiële last wordt als periodekosten verantwoord en ook als zodanig in de begroting verwerkt.

3.1.3 Algemene waarderingsgrondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden, in acht nemend hun onderling verband, aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben, ongeacht of zij reeds tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid. Winsten worden pas verantwoord indien deze zijn verwezenlijkt.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in de jaarrekening verwerkt, voor zover zij materieel van aard en voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Operationele leasing

Bij de KvK zijn er leasecontracten voor vervoersmiddelen waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan eigendom verbonden zijn, niet bij de KvK liggen. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de resultatenrekening over de looptijd van het contract.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de resultatenrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de resultatenrekening.

Projectopbrengsten en projectkosten

Voor onderhanden projecten, waarvan het resultaat op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten en de projectkosten verwerkt als netto-omzet en kosten in de resultatenrekening naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum (de 'Percentage of Completion'-methode, ofwel de PoC-methode).

De voortgang van de verrichte prestaties wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Als het resultaat (nog) niet op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, worden de opbrengsten als netto-omzet verwerkt in de resultatenrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten die waarschijnlijk kunnen worden verhaald; de projectkosten worden dan verwerkt in de resultatenrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt. Zodra het resultaat wel op betrouwbare wijze kan worden bepaald, vindt opbrengstverantwoording plaats volgens de PoC-methode naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de projectopbrengsten en projectkosten. Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en opbrengsten uit hoofde van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die in het algemeen aan projectactiviteiten worden toegerekend en toegewezen kunnen worden aan het project, en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend. Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de resultatenrekening verwerkt. Dit verlies wordt verwerkt als correctie in de omzet. De voorziening voor het verlies maakt deel uit van de post onderhanden projecten.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die niet behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de resultatenrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen, tenzij hedge-accounting wordt toegepast.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De KvK beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde is bij het contant maken van de kasstromen geen disconteringsvoet gehanteerd. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de resultatenrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn als geen bijzondere waardevermindering voor het actief verantwoord zou zijn.

Belastingen

Vennootschapsbelasting

De Kamer is een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) en als zodanig vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Het kabinet heeft een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend met betrekking tot de vennootschapsbelastingplicht van overheidsbedrijven. Het streven is om het wetgevingsproces in 2015 af te ronden zodat de nieuwe wetgeving voor de boekjaren vanaf 1 januari 2016 van kracht wordt. In de periode 1 januari 2015 – 1 januari 2016 kunnen alle

belanghebbenden zich voorbereiden op de wijzigingen die het voorstel met zich mee zal brengen. Er moet een inventarisatie bij de KvK worden gemaakt van de activiteiten of deze kwalificeren voor de vennootschapsbelasting. Indien van toepassing zal de KvK in 2016 haar administratie hierop moeten inrichten (met voorbereiding in 2015). Het ligt voor de hand om de conclusies van deze inventarisatie te delen met de belastingdienst.

BTW

Thans valt een aantal diensten onder de omzetbelasting. Het gaat daarbij om de uitgifte van BTW nummers in de gemeenschappelijke intake, de verhuur van kantoorruimte, het verstrekken van LEI en SIB. In principe valt elke niet wettelijke activiteit onder de BTW (tenzij in de BTW-wetgeving daarvoor uitzonderingen zijn). Bij de ontwikkeling van nieuwe producten doet zich steeds meer de vraag voor of dit producten zijn in het kader van de wet, of hiermee deel wordt genomen aan het economisch verkeer (concurrentie) en of deze diensten zich derhalve kwalificeren voor BTW. Daarnaast wordt in toenemende mate een beroep door de Rijksoverheid op de KvK gedaan in het kader van het stelsel van basisregistraties. Net als bij overige subsidies doet zich hierbij de vraag voor of deze diensten zich kwalificeren voor BTW.

Pensioenregeling

Conform de richtlijn RJ 271.3 inzake de pensioenen zijn de premies van pensioenen als last in de resultatenrekening opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben. De KvK is aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Het ABP heeft met ingang van 2006 de pensioenregeling op onderdelen gewijzigd; zo zijn de VUT- en pre-pensioenregelingen komen te vervallen, afgezien van overgangsregelingen voor een beperkte leeftijdscategorie. De beleidsdekkingsgraad en grondslag van het ABP over 2014 zijn vermeld in onderstaand overzicht:

Beleidsdekkingsgraad	:	104,7%
Grondslag	:	actuele marktrente
Laatst bekende cijfers	:	104,0% d.d. 31 januari 2015

De beleidsdekkingsgraad bevindt zich onder het vereiste vermogen. ABP zal een herstelplan moeten indienen voor 1 juli 2015. Het nieuwe financiële toetsingskader leidt ertoe dat er minder snel gekort zal worden. De keerzijde van het NFTK is ook dat er minder snel geïndexeerd kan worden. Dit wordt veroorzaakt door een hoge toeslagdrempel vanaf wanneer indexatie is toegestaan.

3.2 Toelichting op de balans

1 Materiële vaste activa

in € '000	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Instal- laties	Overige vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Stand per 1 januari 2014				
Verrijgings- of vervaardigingsprijzen	142.288	12.863	38.218	193.367
Cumulatieve waardeverminderingen / afschrijvingen	-74.049	-10.877	-33.614	-118.540
Boekwaarden per 1 januari 2014	68.237	1.986	4.604	74.828
Mutaties				
Investerings	0	0	1.242	1.242
Desinvesteringen	-13.543	-378	-96	-14.017
Afschrijvingen	-5.111	-376	-2.139	-7.626
Waardevermindering	-199	0	0	-199
Afschrijvingen desinvesteringen	8.017	332	78	8.427
Saldo mutaties	-10.837	-423	-915	-12.174
Stand per 31 december 2014				
Verrijgings- of vervaardigingsprijzen	128.743	12.485	39.363	180.591
Cumulatieve waardeverminderingen / afschrijvingen	-71.342	-10.921	-35.674	-117.938
Boekwaarde per 31 december 2014	57.400	1.564	3.689	62.653

Het grootste deel van de materiële vaste activa betreft onroerende zaken (zie gebouwen, terreinen en installaties). Per eind 2014 zijn 14 kantoorpanden in eigendom. Op basis van de laatste taxatie uit maart 2013 van Jones Lang Lasalle hebben de kantoorpanden een gezamenlijke taxatiewaarde van € 102 miljoen.

De desinvestering van bedrijfsgebouwen betreft verkoop en levering van de volgende panden:

- Leonard Springerlaan 15 te Groningen verkocht voor € 2,7 miljoen per 1 oktober 2014;
- Govert Flinkstraat 1 te Zwolle verkocht voor € 2,8 miljoen per 15 september 2014.

Met de verkoop van beide panden is een negatief resultaat gerealiseerd van € 140.000 ten opzichte van de boekwaarde.

De overige vaste bedrijfsmiddelen omvatten informatieverwerkende computerapparatuur, netwerkfaciliteiten en kantoorinventaris. De investering van € 1,2 miljoen betreft hardware.

2 Vlottende activa

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Handelsdebiteuren		
Openstaande posten	10.009	10.414
Voorziening debiteuren	-1.094	-63
	<u>8.915</u>	<u>10.351</u>

Deze worden opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De debiteurengroepen overheden, huurders, grote klanten en afnemers van ATA-carnets hebben geen of nauwelijks incassorisico en zijn buiten de berekening van de voorziening gehouden.

Voor vorderingen handelsdebiteuren geldt dat zij voor 100% worden voorzien indien ze ouder dan een half jaar zijn. Per 31-12-2014 is de voorziening debiteuren ruim € 1,0 miljoen hoger omdat bij de transitie bijna alle vorderingen ouder dan een half jaar volledig waren voorzien en afgeboekt.

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Overige vorderingen / overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	3.008	2.127
Nog te factureren opbrengsten	57	1.000
Subsidies	983	538
Te ontvangen rente	283	447
Overige vorderingen	2.998	4.901
Overlopende activa	276	202
	<u>7.605</u>	<u>9.215</u>

De vooruitbetaalde kosten stijgen met € 881.000 en worden met name verklaard door een stijging in de vooruitbetaalde ICT-licentiekosten.

De overige vorderingen zijn € 1,9 miljoen lager door lagere vorderingen op overheidspartijen uit input/budgetfinanciering (- € 1,8 miljoen).

3 Liquide middelen

In € '000

31-12-2014

1-1-2014

Liquide middelen

Banken	45.898	81.326
Deposito's	95.000	35.184
	140.898	116.510

De liquide middelen (incl. deposito's) bedragen ultimo 2014 € 140,9 miljoen en zijn hoger dan begroot. Hiervan is € 135,5 miljoen vrij te besteden. Ultimo 2014 zijn er nog een beperkt aantal bankrekeningen met een totaalsaldo van € 5,4 miljoen, waarvan de opheffing vertraagd is door deposito's aflopend in 2015 en lopende (huur)garanties waarvan de opzegging eind 2014 door de bank nog niet afgerond was. De mutatie liquide middelen wordt veroorzaakt door een positief kasstroom uit operationele activiteiten (€ 9,8 miljoen), positieve saldi uit investeringsactiviteiten (€ 4,5 miljoen) en additionele kasstroom met betrekking tot Syntens. (€ 10,0 miljoen). Zie het kasstroomoverzicht in paragraaf 2.3.

De gemiddelde looptijd van de deposito's met de bijbehorende rentepercentages en over 2014 ontvangen rente zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Specificatie deposito's ultimo 2014

Looptijd	afloopdata	Rente %	Hoofdsom in Euro m	Rente in Euro k
1 jaar	29-4-2015	0,62	35	151
9 maanden	29-1-2015	0,53	20	73
1 jaar	21-7-2015	0,49	25	53
1 jaar	30-12-2015	0,33	15	4
			95	282

4 Eigen Vermogen

in € '000

	Algemene reserve	Herwaarderingsreserve	Overige reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2014	13.75	208	39	14.004
Financieringsbijdrage EZ (Syntens)	10.000	0	0	10.000
Herziene stand per 1 januari 2014	23.75	208	39	24.004
Resultaat boekjaar	-63.143	0	0	-63.143
Overige mutaties	97	-96	0	1
Stand per 31 december	-	112	39	-39.138

Het eigen vermogen bedraagt - € 39,3 miljoen per einde 2014. De continuïteit van de KvK achten wij mede gezien de hoge liquiditeitspositie het komend jaar niet in gevaar. Voor de langere termijn is de financiële continuïteit zorgelijker, met name als gevolg van:

- de flexibiliteit en snelheid van de KvK ten aanzien van de introductie van nieuwe Handelsregisterinformatieproducten;
- grotere ICT-legacy-problematiek dan was voorzien in de meerjarenraming, welke naar verwachting zal leiden tot hogere kosten om deze problemen op te lossen. Het basisregistratiesysteem is niet ingericht om de gewenste product vernieuwing te faciliteren;
- de afspraken rondom inputfinanciering, waarbij duidelijk is geworden dat opbrengsten wegvallen omdat overheden bijvoorbeeld geen uittreksels meer vragen bij het indienen van (vergunning)aanvragen;
- de digitalisering en uitfasering frontoffices waardoor de KvK binnen enkele jaren te maken krijgt met een geplande reorganisatie, zoals voorzien in het detailontwerp, die het eigen vermogen nog verder onder druk zal zetten.

De KvK heeft aan het ministerie van EZ aangegeven dat er een grens is aan de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van het bestuur van de KvK. Van de KvK kan verwacht worden dat ze er binnen de gegeven kaders (de oorspronkelijke reorganisatie ging uit van mogelijkheid tot ontslag per 1 januari 2016) alles aan doet om redelijkerwijs de transitiekosten te dragen. De KvK heeft aangegeven een maximale last van € 200 miljoen te kunnen dragen. Op dit moment is reeds € 268 miljoen aan transitiekosten genomen door de KvK, waarvan € 106 miljoen genomen in 2013, € 61 miljoen gecorrigeerd in de beginbalans, € 31 miljoen aanpassing in de voorziening SFB in 2014 en € 70 miljoen verantwoord als vertrek 2014-2015.

Deze actuele financiële positie betekent dat de KvK zonder aanvullende middelen haar noodzakelijke aanpassingen zoals voorzien in het MJP 2015-2018 op basis van de huidige inzichten niet tot uitvoering kan brengen. De consequenties van dit punt zal in 2015 een belangrijk punt zijn op de strategische agenda van de RvB.

De mutatie in de algemene reserve bedraagt - € 53,1 miljoen en wordt overwegend veroorzaakt door het negatief resultaat in 2014 ad - € 63,1 miljoen. Daarnaast is primo 2014 van EZ een bijdrage van € 10,0 miljoen ter compensatie van negatief eigen vermogen van Syntens ontvangen en als aanvulling in het primo eigen vermogen verwerkt.

De Herwaarderingsreserve is door de oude KvK Friesland gevormd bij de bouw van het kantoorpand in Leeuwarden. De reserve wordt jaarlijks afgebouwd en ten gunste van de Algemene Reserve gebracht. Ook in 2014 is € 96.000 naar de Algemene reserve overgeboekt.

De Overige reserves betreffen een toegezegde bijdrage van € 39.000 in het kader van de Stimuleringsregeling Innoverend Ondernemerschap KvK Limburg.

5 Voorzieningen

In de tijd heeft KvK te maken gehad met:

- vertrek van individuele medewerkers bij oude kamers, opgenomen in de voorziening: 'Transitie oude kamers';
- de afslanking gerelateerd aan de reorganisatie in 2013, opgenomen in de voorzieningen 'Sociaal Flankerend Beleid (eind 2013)', 'Vertrekstimulering en salarissuppletie', en 'Reistijdcompensatie';
- de in 2014 aangekondigde afslanking, opgenomen in de 'Vertrek 2014-2015'.

In € '000	31-12-2014	1-1-2014
Personele voorzieningen		
Transitie oude kamers	5.172	9.025
Sociaal Flankerend Beleid (eind 2013)	126.178	131.785
Vertrekstimulering en salarissuppletie	9.740	0
Reistijdcompensatie	7.242	9.800
Vertrek 2014-2015	62.041	0
Jubileumuitkeringen	2.848	2.870
Verplichting ZKV	472	647
Stand per 31 december	213.693	154.127

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Voorziening Transitie oude kamers		
Stand per 1 januari	9.025	
Dotaties	0	
Onttrekkingen	-2.643	
Vrijval	-1.210	
Stand per 31 december	5.172	9.025

De beginstand betreft de 'oude' reorganisatievoorzieningen met verplichtingen aan personeel die hun oorsprong vinden vóór de ontstaansdatum van de nieuwe organisatie per 1 januari 2014. Het betreft rechten op (B)WW-uitkeringen, verplichtingen met betrekking tot vertrekpremies en salarissuppletie.

De onttrekking van € 2,6 miljoen heeft betrekking op de aan uitkeringsinstanties betaalde nota's voor ex-medewerkers met een (aanvullende) uitkering en de rechtstreeks aan (ex-)medewerkers betaalde bedragen. De vrijval van € 1,2 miljoen wordt voor € 0,5 miljoen veroorzaakt door het afsluiten van vaststellingsovereenkomsten met oud-medewerkers, waardoor hun toekomstige rechten op een (B)WW-uitkering vervallen. Daarnaast is € 0,7 miljoen vrijval ontstaan door het alsnog plaatsen van oud-medewerkers in de organisatie en het vervallen van een eerder opgenomen claim.

in € '000

31-12-2014

1-1-2014

Voorziening Sociaal Flankerend Beleid (eind 2013)

Stand per 1 januari	131.785	
Dotaties	31.058	
Onttrekkingen	-32.144	
Vrijval	-4.521	
Stand per 31 december	126.178	131.785

Bij de start van de nieuwe organisatie op 1 januari 2014 zijn 364 medewerkers boventallig verklaard. Op basis van het vigerende SFB Rijk kan op grond van boventalligheid bij reorganisatie géén ontslag plaatsvinden en worden boventalligen als verplichte Van Werk Naar Werk (VWNW)-kandidaten aangeduid.

De voorziening SFB per eind 2013 is gebaseerd op onderstaande uitgangspunten:

- Salarisdoorbetaling tot het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd tussen minimaal 65 en maximaal 67 jaar tegen 100% (maximaal berekende verplichting).
- De verwachting dat de helft van deze groep op zijn vroegst na 24 maanden zal uitstromen, en daarna steeds de helft van de alsdan aanwezige restgroep uitstroomt, en dat
- Sprake zal zijn van een restpercentage onbemiddelbaar aantal personen van 20% op basis van ervaringen uitstroom in 2014 en impact wijziging regelgeving 100% loondoorbetaling tot 70 jaar.
- Aan de dotatie in 2014 ad € 31,1 miljoen liggen een drietal verschillende oorzaken ten grondslag:
  - € 11,6 miljoen wordt veroorzaakt door een additionele instroom in het Mobiliteitscentrum van medewerkers die aanvankelijk geplaatst waren, maar toch niet pasten binnen het gestelde functieprofiel. Deze instroom is alsnog conform de voorwaarden onder SFB Rijk opgenomen in de voorziening SFB eind 2013.
  - € 17,5 miljoen wordt veroorzaakt door een wijziging qua regelgeving per ultimo september 2014 waardoor de keuze voor het doorwerken na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd tot het bereiken van de 70-jarige leeftijd, en
  - € 2,0 miljoen wordt veroorzaakt door een per ultimo 2014 opgestelde hercalculatie van het opslagpercentage voor werkgeverslasten. Dit resulteerde in een stijging van het toe te passen opslagpercentage van 25,0 naar 27,0%.

De onttrekking in 2014 ad € 32,1 miljoen heeft voor € 24,0 miljoen betrekking op de gedurende het jaar doorbetaalde lonen (tegen 100%) aan de nog aanwezige VWNW-doelgroep en voor € 8,2 miljoen aan per ultimo 2014 nog te betalen kosten van afgesloten vaststellingsovereenkomsten. De onttrekking gaat rechtstreeks ten laste van de ultimo 2013 hiervoor gevormde voorziening SFB en heeft geen invloed op het resultaat 2014.

De vrijval ad € 4,5 miljoen betreft met name de in 2014 gerealiseerde opbrengsten uit interne detachering (€ 1,7 miljoen) en externe detachering (€ 0,4 miljoen). Het restant (€ 2,4 miljoen) betreft het voordelige verschil tussen de werkelijke schadelast op basis van overeengekomen vaststellingsovereenkomsten en de eerder hiervoor berekende schadelast. Het aantal boventallige medewerkers bedraagt 310 per ultimo 2014.

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Voorziening Vertrekstimulering en salarissuppletie		
Stand per 1 januari	0	
Dotaties	9.740	
Onttrekkingen	0	
Vrijval	0	
Stand per 31 december	9.740	0

De voorziening betreft enerzijds de verplichting (€ 8,2 miljoen) per eind 2014 aan (ex-)medewerkers die recht hebben op een premie vertrekstimulering en/of een periodieke salarissuppletie voor het verschil tussen het salaris bij vertrek uit de huidige organisatie en het overeengekomen salaris bij de nieuwe werkgever tot aan de pensioendatum. Bij het vertrek uit de huidige organisatie is op basis van een afgesloten vaststellingsovereenkomst het recht op salarissuppletie voor de eerste 24 maanden veelal ineens uitgekeerd. Nieuwe aanvragen voor salarissuppletie kunnen voor het eerst na 36 maanden opnieuw worden ingedient over het laatst verstreken kalenderjaar. Daarnaast bevat de voorziening een bedrag (€ 1,5 miljoen) voor (B)WW-rechten voor medewerkers met een tijdelijk contract dat in het kader van de transitie niet werd verlengd.

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Voorziening Reistijdcompensatie		
Stand per 1 januari	9.800	
Dotaties	332	
Onttrekkingen	-2.890	
Vrijval	0	
Stand per 31 december	7.242	9.800

De voorziening Reistijdcompensatie betreft de compensatie in tijd of geld voor medewerkers die als gevolg van een gewijzigde standplaats na de transitie een langere reistijd hebben. De compensatie is in 2014 en 2015 100% en daalt vervolgens jaarlijks met 25%. Bij de bepaling van de hoogte van deze voorziening werd per ultimo 2013 rekening gehouden met een geschat opslagpercentage voor WG-lasten van 6%. Een nacalculatie per jaareinde voor 2014 leverde een percentage van 11,1% op. Eind 2014 is hiervoor een extra dotatie gedaan. In 2014 werd aan medewerkers een compensatiebedrag van € 0,8 miljoen uitbetaald en is de compensatie voor € 2,1 miljoen in tijd opgenomen (onttrekking).

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Voorziening vertrek 2014-2015		
Stand per 1 januari	0	
Dotaties	62.041	
Onttrekkingen	0	
Vrijval	0	
Stand per 31 december	62.041	0

Medio 2014 werd door gewijzigd inzicht duidelijk dat de binnen de kaders van het SFB geen ontslaggrond bestaat bij een reorganisatie. Hierdoor is de financiële robuustheid van de KvK onder druk komen te staan, waardoor de KvK heeft besloten haar digitaliseringsstrategie te versnellen. De benodigde afslanking in vaste aanstellingen bedraagt ongeveer 165 fte. Voor de te realiseren afslanking zijn specifieke doelgroepen en een omvang per doelgroep gedefinieerd. In afwachting van een mogelijk in de nabije toekomst noodzakelijke klassieke reorganisatie (op basis van afspiegelingsbeginsel) is door de organisatieleiding in het najaar 2014 gekozen voor een gefaseerde aanpak met eerst de mogelijkheden tot vrijwillig vertrek.

In de 1e fase van vrijwillig vertrek, open gesteld van 1 december 2014 tot 1 februari 2015 is dooreenkele tientallen medewerkers gebruik gemaakt van de 'snelle vertrek regeling'. Hierbij kiest de medewerker vrijwillig voor een beëindigingsdatum op korte termijn met het afzien van rechten op uitkering van (B)WW, waarvoor in de plaats een vertrekpremie (afhankelijk van duur dienstverband) wordt ontvangen. De kosten van de tot de sluitingsdatum afgesloten vaststellers-overeenkomsten in het kader van de 'snelle vertrekregeling' zijn per ultimo 2014 als afzonderlijke balanspost ad € 7,5 miljoen opgenomen onder de 'Kortlopende schulden'.

De geschatte kosten voor de nog resterende benodigde afslanking ad € 62,0 miljoen zijn bepaald op basis van de dezelfde grondslagen SFB, zoals die ook zijn gehanteerd bij de 'Voorziening SFB eind 2013', behoudens de inschatting van de voorziening welke is berekend op basis van gemiddelde salariskosten van bepaalde functieniveaus, aangezien nog niet vaststaat welke individuele werknemers mogelijk verplicht als VWNW-kandidaat dienen te worden aangewezen.

In deze berekende voorziening is geen rekening gehouden met mogelijkheden om voorafgaand aan de aangekondigde reorganisatie nog gebruik te maken van andere vrijwillige vertrekregelingen, omdat de omvang daarvan niet is in te schatten. Afwijkingen worden in komende jaren verwerkt.

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Voorziening jubileumuitkeringen		
Stand per 1 januari	2.870	
Dotaties	284	
Onttrekkingen	-306	
Vrijval	0	
Stand per 31 december	2.848	2.870

De voorziening is ter gelijkmatige dekking van de kosten voor jubileumuitkeringen (12,5 jaar, 25 jaar, 40 jaar). Bij de berekening van de benodigde voorziening wordt rekening gehouden met het aantal fte's per organisatieonderdeel, de gemiddelde leeftijd per categorie, het gemiddeld aantal jaren onafgebroken in dienst, het gemiddeld salaris, de verwachte gemiddelde salarisstijging, en een opslag voor sociale lasten. Eind 2014 is € 284k gedoteerd als saldo van het naderen van de jubileumdatum, een gewijzigd inzicht in het toe te passen opslagpercentage voor sociale lasten (11,1% i.p.v. 6%) en een daling van het aantal personeelsleden.

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Voorziening verplichting ziektekostenverzekering		
Stand per 1 januari	647	
Dotaties	0	
Onttrekkingen	-58	
Vrijval	-117	
Stand per 31 december	472	647

De voorziening per ultimo jaar heeft betrekking op verplichtingen aan inmiddels gepensioneerde medewerkers van 3 oude organisaties ter compensatie voor door hun gemaakte kosten voor verzekering van ziektekosten.

De onttrekking betreft de in 2014 hiervoor uitbetaalde vergoedingen. De vrijval in 2014 wordt veroorzaakt door het vervallen van deze verplichtingen aan een drietal overleden gepensioneerde medewerkers.

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Voorziening verlieslatende contracten		
Stand per 1 januari	2.622	
Dotaties	0	
Onttrekkingen	-2.082	
Vrijval	-415	
Stand per 31 december	125	2.622

De voorziening verlieslatende contracten heeft betrekking op overeenkomsten van de oude organisaties voor huurlocaties die niet meer (volledig) in gebruik zijn door de KvK. De onttrekking bestaat uit € 1.066.000 aan betaalde huurtermijnen 2014 en voor € 1.016.000 aan kosten voor het afkopen van bijna alle opgenomen huurovereenkomsten. Het afkopen van deze huurovereenkomsten heeft per saldo geleid tot een besparing (=vrijval) van € 415.000 ten opzicht van het opgenomen bedrag in de voorziening. De resterende voorziening ad € 125.000 betreft de huurovereenkomst van locatie Apeldoorn.

6 Kortlopende schulden en overlopende passiva

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Kortlopende schulden		
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.575	3.284
Schulden terzake van pensioenen	1.806	1.427
Crediteuren	2.312	5.669
Verplichting vrijwillig vertrek	7.449	0
Reservering vakantietoeslag	4.088	4.307
Reservering vakantiedagen	2.815	3.381
Stand per 31 december	22.045	18.068

in € '000	31-12-2014	1-1-2014
Overlopende passiva		
Overlopende passiva	2.379	898
Nog te betalen kosten	7.234	4.616
Vooruitontvangen Rijksbijdrage	12.223	14.026
Overige vooruitontvangen bedragen	1.509	2.540
Stand per 31 december	23.345	22.080

Het bedrag van belastingen en premies sociale verzekeringen betreffen met name de nog te betalen loonheffingen. Het bedrag stijgt met € 291.000 omdat een aantal KvK's en KvK NL in 2013 het tijdvak december 2013 al hadden betaald.

Het verschuldigde bedrag terzake van pensioenen stijgt met € 379.000 per ultimo 2014 ten opzichte van 2013, omdat een aantal KvK's en KvK NL in 2013 het tijdvak december 2013 al hadden betaald.

De overige schulden stijgen met € 4,0 miljoen en is het saldo van nieuwe verplichtingen uit hoofde van vaststellingsovereenkomsten in verband met 'snel vertrek' van € 7,4 miljoen, en lagere crediteuren als gevolg van het vroegtijdig betalen eind 2013 zodat minder migratie van schulden hoefde plaats te vinden naar de nieuwe organisatie.

De totale overlopende passiva stijgen met € 1,3 miljoen en is het saldo van hogere nog te betalen kosten (+ € 2,6 miljoen) en overlopende passiva (€ 1,5 miljoen) en een lager voorschot rijksbijdrage (- € 1,8 miljoen) en lagere overige vooruitontvangen bedragen (- € 1,0 miljoen).

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Mogelijke schadeclaims

Eind 2014 is de KvK partij in de volgende juridische zaken:

Langlopende contracten

in € '000

	1 jaar	2 - 5 jaar	5 jaar en langer	Totaal
Contracten in € '000				
Software contracten	1.290	240	0	1.530
Hardware contracten	280	0	0	280
Uitwijk contracten	60	0	0	60
ICT contracten	1.630	240	0	1.870
Verzekering	370	0	0	370
Huur Kantoorruimte	1.856	5.434	9.408	16.698
Leasecontracten Auto	410	120	20	550
Totaal	5.896	6.034	9.428	21.358

De langlopende huur kantoorruimte bedraagt € 16,7 miljoen en betreft de huurverplichtingen voor de panden Utrecht, Almere, Apeldoorn, Groningen en Zwolle. De nieuwe huurovereenkomst voor het pand in Utrecht gaat per 1 april 2015 in en kent een looptijd van 10 jaar.

Per 31 december 2014 zijn er leasecontracten voor auto's die zijn afgesloten door de oude KvK's, KvK NL en Syntens, waarvan de contracten aflopen tussen 25-01-2015 en 20-02-2018.

3.3 Toelichting op de resultatenrekening

in € '000	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
A. Opbrengsten uit Rijksbijdrage				
Registratietaak	58.646	59.043	59.043	
Digitaal Ondernemersplein	3.272	3.275	3.275	
Regionale Ondernemerspleinen	754	751	751	
Voorlichtingstaak	32.184	32.136	32.136	
Innovatiestimuleringstaak	27.423	27.167	27.167	
Regiostimuleringstaak	12.584	12.491	12.491	
	134.863	134.863	134.863	0

De opbrengsten uit Rijksbijdrage zijn conform de afgegeven beschikking door het ministerie van EZ op 18 december 2014. De Rijksbijdrage is verstrekt zodat KvK invulling kan geven aan haar wettelijke taken. De in de Wet KvK gedefinieerde wettelijke taken van de KvK zijn conform het Europees recht gekwalificeerd als:

- openbaar gezag (OG): registratietaak, Digitaal Ondernemersplein, Regionale ondernemerspleinen;
- niet-economische diensten van algemeen belang (NEDAB): voorlichtingstaak, regiostimuleringstaak;
- Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB): innovatiestimuleringstaak.

Voorwaarde bij de definitieve vaststelling van de rijksbijdrage is dat KvK de staatsteunregels en de aanbestedingsregels in acht heeft genomen. Daarbij worden ook de uitkomsten van de concurrentietoets meegenomen. Inzake de rechtmatigheid bij aanbestedingen geldt een overgangsbepaling om de bedrijfsvoering hierop in te richten. Uiterlijk in het boekjaar 2015 dient de KvK aan de gestelde norm te voldoen, of zoveel eerder als mogelijk.

Het ministerie van EZ heeft aangegeven dat de KvK voor boekjaar 2014 nog géén 'in-control-statement' hoeft af te geven inzake interne beheersing conform het concept Normenkader financieel beheer en toezicht. Het denken over een dergelijke verklaring is binnen het ministerie nog onvoldoende uitgekristalliseerd om een generiek format te kunnen voorschrijven.

in € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Reguler	waarvan Transitie
B. Opbrengsten uit operationele activiteiten				
HR Informatieproducten	49.331	46.219	46.219	
Exportdocumenten	9.092	9.942	9.942	
Inschrijvergoeding	12.000	9.955	9.955	
Overige opbrengsten	11.142	17.472	15.439	2.033
	81.565	83.588	81.555	2.033

HR informatieproducten

De opbrengsten voor HR informatieproducten (m.n. uittrekselverstrekingen) blijven € 3,1 miljoen (- 6%) achter bij de begroting. Voor € 1,7 miljoen wordt dit veroorzaakt door een combinatie van de trendmatige voorzetting van de omzetsdaling in 2014 van € 0,6 miljoen en een in de begroting extra opgenomen ambitie van € 1,1 miljoen die niet werd gerealiseerd. Ook door de inputfinancieringsovereenkomst met overheidspartijen vallen opbrengsten weg, bijvoorbeeld omdat overheden geen uittreksels meer vragen bij het indienen van (vergunning)aanvragen.

Exportdocumenten

De opbrengsten vanuit de exportdocumenten vallen € 0,9 miljoen hoger uit dan begroot. Dat is het gevolg van een niet in de begroting voorziene groei van 35.000 documenten. Dat is het gevolg van de ontwikkeling op het gebied van internationale handel waarbij veel orders worden opgedeeld in kleinere orders hetgeen per saldo leidt tot de afgifte van meer exportdocumenten.

Inschrijvergoeding

Door een vertraagde inwerkingtreding van de Wet is de inschrijvergoeding later geïntroduceerd, waardoor een tekort ontstaan is van ruim € 2 miljoen (-17%).

Overige opbrengsten

Hogere opbrengsten dan begroot met name door:

- De LEI-verklaringen + € 1,3 miljoen;
- Gemeenschappelijke Inschrijving + € 1,1 miljoen;
- Automatiseringsprojecten (G3-Bronkopie/CAHR/Berichtenbox) + € 1,9 miljoen.

De overige opbrengsten transitie van € 2,0 miljoen betreffen inkomsten uit verhuur van kantoorruimte.

in € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
C. Lonen en salarissen				
Bruto salarissen	82.711	76.352	75.260	1.091
Vakantietoeslag	6.492	5.176	5.481	-305
Mutatie voorzieningen		-3.292	-3.292	0
Ontvangen vergoedingen		-403	-18	-384
	89.203	77.833	77.431	402

De totale lonen en salarissen voor de reguliere organisatie vallen € 11,8 miljoen lager uit dan begroot. Dit is met name het gevolg van een lagere fte-formatie, doordat meer dan 100 formatieplaatsen niet zijn ingevuld. Een ander belangrijke reden voor de afwijking is het feit dat in de begroting 2014 rekening is gehouden met € 3,9 miljoen reistijdcompensatie die in 2014 zou moeten worden vergoed als gevolg van toegenomen reisafstanden. Echter, bij het opmaken van de jaarrekeningen 2013 van de oude organisaties zijn deze kosten opgenomen in een voorziening waardoor deze in 2014 niet ten laste van het resultaat zijn verantwoord. Een derde element betreft het feit dat de gemiddelde salariskosten van de geplaatste medewerkers iets lager is uitgevallen dan opgenomen in de begroting. Ten tijde van de begroting was het plaatsingsproces nog lang niet afgerond.

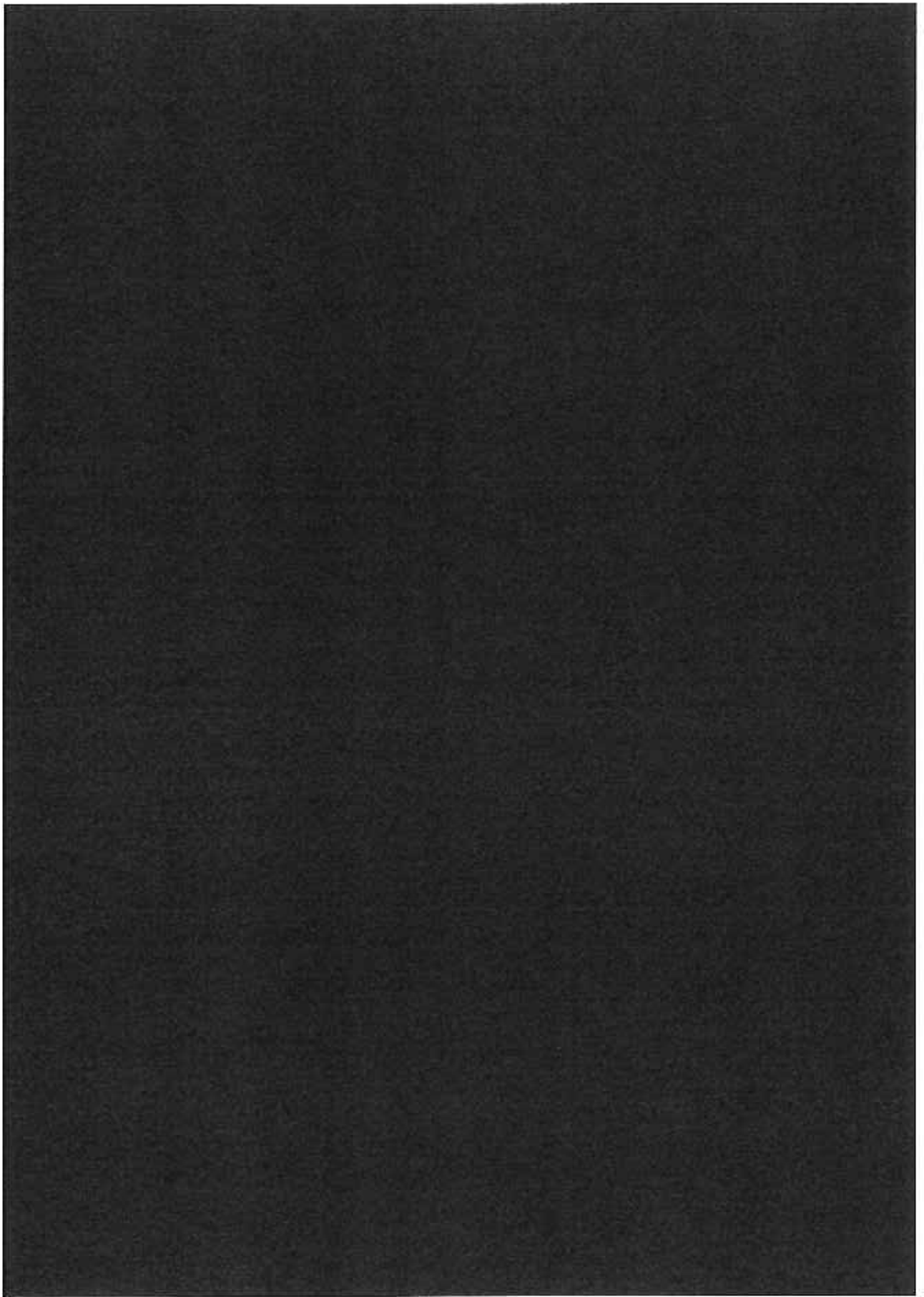
De mutatie voorzieningen in de kolom 'waarvan regulier' (€ 3,3 miljoen) betreft een onttrekking van € 2 miljoen voor de niet-financieel gecompenseerde vrije tijd vanuit de voorziening Reistijdcompensatie en (2) voor € 1,3 miljoen een correctie op de bruto salarissen en vakantietoeslag voor personeelsverplichtingen van de oude organisaties. De ontvangen vergoedingen van € 0,4 miljoen betreffen vergoedingen vanuit detacheringen van KvK medewerkers. Het transitiedeel betreft de vergoedingen voor VWNW-kandidaten die extern te werk zijn gesteld.

	Begroting 2014	Werkelijk 2014
Formatieoverzicht gemiddeld fte		
Fulltime-equivalent (fte) vast	1.510,2	1.383,7
Fulltime-equivalent (fte) inhuur	120,5	209,1
	1.630,7	1.592,8

De totale formatie valt bijna 38 fte lager uit dan voorzien in de begroting. De gemiddelde vaste formatie (waarbij de inzet van VWNW kandidaten is inbegrepen) is bijna 113 fte lager dan begroot. Het hoger aantal fte voor inhuur geeft een vertekend beeld omdat in de begroting voor een deel van de inhuur wel de kosten zijn opgenomen in de begroting maar niet het aantal fte. Wanneer dit wel zou zijn gebeurd was het aantal fte in de begroting hoger uitgevallen.

WNT-verantwoording 2014 KvK

in € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
D. Sociale lasten en overige personeelskosten				
Sociale lasten	6.162	11.020	9.311	1.709
Pensioenen	14.655	15.500	12.699	2.800
Onttrekking voorziening eind 2013		-4.519	-109	-4.409
Dotatie voorziening eind 2014/2013		95.609	0	95.609
Dotatie overige voorzieningen		-354	-354	
Overige personeelskosten	14.866	11.625	10.658	967
	35.682	128.881	32.206	96.676

De totale sociale lasten en overige personeelskosten vallen met name door de dotaties aan de personeelsverplichtingen als gevolg van de transitie € 93,2 miljoen hoger uit dan begroot, welke wordt toegelicht bij de balanspost voorzieningen.

De overige personeelskosten vallen lager uit door onder meer het niet volledig aangesproken van de begroting voor reïs- en verblijfkosten (€ 1,3 miljoen), opleidingen/outplacement (€ 1,6 miljoen), leasekosten auto's (€ 0,4 miljoen) en ARBO-kosten (€ 0,2 miljoen).

in € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
E. Kosten uitbesteed werk				
Uitbesteed werk	21.630	35.254	33.678	1.575
	21.630	35.254	33.678	1.675

Kosten uitbesteed werk zijn € 13,6 miljoen hoger dan begroot en betreft voor € 12,0 miljoen een verschuiving van ICT-kosten, welke in de begroting zijn opgenomen onder de overige bedrijfskosten. De toename wordt tevens veroorzaakt door noodzakelijk langer gebruik maken van inhuur ICT-expertise. Daarnaast zijn een aantal formatieplaatsen opgevuld met uitzendkrachten.

De kosten uitbesteed werk transitie ad € 1,6 miljoen betreffen de inhuur van coaches en arbeidsmakelaars.

in € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
F. Afschrijving op materiële vaste activa				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		5.111	3.067	2.044
Installaties		376	226	151
Overige vaste bedrijfsmiddelen		2.139	2.139	
	5.536	7.626	5.431	2.195

Bij het bepalen van de afschrijvingslasten die worden toegerekend aan de transitie (€ 2,2 miljoen) is gedurende 2014 gemiddeld 40% van het vloeroppervlak niet in gebruik is door de KvK. Eind 2014 is het 45% van de nog in eigendom aanwezige kantoorpanden.

In € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
G. Overige bedrijfskosten				
Huisvesting	8.359	8.425	8.387	37
Automatisering	21.870	10.218	10.185	33
Kantoorkosten	9.831	7.041	7.036	6
PR & Publiciteit	1.537	1.761	1.761	0
Marketingkosten	9.363	3.617	3.613	4
Subsidies en bijdragen	0	640	640	0
Diversen	13.068	760	748	13
	64.028	32.462	32.369	93

De hoofdreden voor de lagere overige bedrijfskosten (- € 31,6 miljoen) betreft het stringent kostenbeleid dat is ingezet begin 2014. Bij het opstellen van de begroting 2015 is rekening gehouden met deze ervaringen uit 2014 en zijn de betreffende kostenniveaus naar beneden bijgesteld.

Een tweede reden voor de lagere overige kosten is dat bij het opmaken van de begroting de omvang van de te behalen schaalvoordelen op het gebied van huisvesting, marketing en advies te laag zijn ingeschat.

Een derde reden is de organisatie te maken heeft met onvoldoende ervaring en bekwaamheid om goede business cases op te stellen. Hierdoor zijn er minder investeringen goedgekeurd dan opgenomen in de begroting.

De belangrijkste afwijkingen ten opzicht van de begroting zijn:

- De lagere kosten voor automatisering zijn voornamelijk te verklaren door eerdergenoemde verschuiving met uitbesteed werk;
- De kantoorkosten zijn lager door schaalvoordelen en verdergaande digitalisering wat resulteert in lagere kosten voor porti, drukwerk en papier;
- De marketingkosten vallen lager uit door schaalvoordelen en minder inhuur van medewerkers en minder kosten voor adviezen producten en diensten, als gevolg van een beperkt aantal goed business cases in het begin van het jaar;
- De kosten voor subsidies en bijdragen betreffen met name bijdragen uit doorlopende doelprojecten 2013;
- De kosten voor diversen zijn lager door eerdergenoemde verschuiving met uitbesteed werk en het ontbreken van goedgekeurde business cases.

In € '000:

	PwC Accountants N.V.	Overig PwC Netwerk	Totaal 2014
Specificatie accountantskosten			
Onderzoek van de jaarrekening	226	77	303
Andere controleopdrachten	32	0	32
	258	77	335

De kosten van andere controle opdrachten betreffen de kosten voor Hard Close Q3 2013, afrekening WIN project, onderzoek Handelsregister, onderzoek openingsbalans 2014, onderzoek Data analyse, Legal Identifier System (LEI) en Pensioenadvies.

in € '000

	Begroting 2014	Werkelijk 2014	waarvan Regulier	waarvan Transitie
H Financieel resultaat				
Financiële baten	2.000	403	403	
Financiële lasten	-500	60	60	
	1.500	463	463	0

De financiële baten vallen - € 1,6 miljoen lager uit dan begroot en worden veroorzaakt door fors lagere renteopbrengsten dan begroot.

De financiële lasten zijn negatief vanwege lagere kosten voor betaalde rente, koersverliezen, en betalingsverschillen (- € 28.700) en een vrijval vanwege gerealiseerde niet terug te storten bedragen (€ 89.2000).

Verbonden partijen

Naam	Persoon	Functie
Stichting Protospace		Voorzitter

3.4 Ondertekening Jaarrekening 2014

Aldus vastgesteld op 28 april 2015.

Claudia Zuidewijk, voorzitter Raad van Bestuur

René van de Kieft, CFO ad interim

Hankie van Baasbank, lid Raad van Bestuur

4 Overige gegevens

4.1 Gebeurtenissen na balansdatum.

Op 7 april 2015 is er een Letter of Intent getekend voor de verkoop van 7 kantoorpanden. Partijen streven er naar de definitieve koopovereenkomst uiterlijk op 29 mei 2015 te ondertekenen.

4.2 Voorstel bestemming resultaat

Voorgesteld wordt om het negatieve resultaat over het boekjaar 2014 ad - € 63,1 miljoen ten laste te brengen van de Algemene reserve.

4.3 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur van de Kamer van Koophandel

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2014 van de Kamer van Koophandel (verder KvK) te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en de resultatenrekening over 2014 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

De raad van bestuur van de KvK is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dienen weer te geven, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De raad van bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 35, tweede en derde lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de KvK. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam, T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180205), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 34144400), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen na dienstverlening. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. De invertegenwoordigde vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene inkoopvoorwaarden die ook zijn goedgekeurd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de KvK per 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Benadrukking van schattingselementen in de personeelsvoorzieningen

Wij vestigen de aandacht op de in 3.1.2. vermelde grondslagen, schattingen en uitgangspunten voor de personeelsvoorzieningen, alsmede de toelichting op de voorzieningen in 3.2 onderdeel 5 waarin de gehanteerde uitgangspunten en schattingsmethoden uiteen zijn gezet.

Specifiek voor de Voorziening vertrek 2014-2015 geldt zoals toegeicht in 3.2 onderdeel 5 dat in de berekende voorziening geen rekening is gehouden met mogelijkheden om voorafgaand aan de aangekondigde reorganisatie nog gebruik te maken van andere vrijwillige vertrekegelingen, omdat de omvang daarvan niet is in te schatten. Afwijkingen worden in komende jaren verwerkt. Deze situatie doet géén afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Wij vermelden dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder h tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 28 april 2015
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door: M. van Ginke RA

5 Bijlage bij de jaarrekening 2014

5.1 Kosten en Opbrengsten naar wettelijke taken

Resultatenrekening 2014 per afdeling							
	KCC	OO	DOP	RvB & Staf	Totaal regulier	Transitie	Totaal
Rijksbijdragen	0,0	0,0	0,0	134,9	134,9	0,0	134,9
Productopbrengsten	73,9	7,2	0,8	1,2	82,9	0,7	83,6
Som der bedrijfsopbrengsten	73,9	7,2	0,8	136,1	217,7	0,7	218,5
Lonen en salarissen	34,8	26,2	0,3	16,1	77,4	0,4	77,8
Sociale lasten en overige pers.kosten	12,2	8,9	0,1	11,0	32,3	98,7	128,9
Kosten uitbesteed werk	5,8	1,6	0,6	26,7	33,7	1,8	35,3
Afschrijvingen vaste activa	0,0	0,0	0,0	7,6	7,6	0,0	7,6
Overige bedrijfskosten	3,7	1,2	0,4	27,3	32,7	0,1	32,8
Som der bedrijfslasten	65,7	38,2	3,0	76,6	183,6	98,7	282,3
Bedrijfsresultaat	8,2	-31,0	-2,8	68,6	34,2	-98,0	-63,8
Financieel & bgwn resultaat	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,6	0,7
Netto resultaat	8,2	-31,0	-2,8	69,7	34,4	-97,6	-83,1

Directe kostentoerekening per taak							
	KCC	OO	DOP	RvB & Staf	Totaal regulier	Transitie	Totaal
1 Registratie	61,9	0,0	0,0	0,0	61,9	0,0	61,9
2 Informeren	7,1	0,0	0,0	0,0	7,1	0,0	7,1
3 Voorlichting	0,0	7,1	0,0	0,0	7,1	0,0	7,1
4 Innovatie stimulering	0,0	29,1	0,0	0,0	29,1	0,0	29,1
5 Regiestimulering	0,0	1,6	0,0	0,0	1,6	0,0	1,6
6 DOP	0,0	0,0	3,0	0,0	3,0	0,0	3,0
7 FOP	0,0	0,6	0,0	0,0	0,6	0,0	0,6
8 Wettelijke bevoegdheden	6,6	0,0	0,0	0,0	6,6	0,0	6,6
9 Transitie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	98,7	98,7
10 Overhead	0,0	0,0	0,0	76,6	76,6	0,0	76,6
Som der bedrijfslasten	65,7	38,2	3,0	76,6	183,6	98,7	282,3

Indirecte kostentoerekening per taak							
	ICT	FHJ	M&C	HFM	Overig Staf	Transitie	Totaal
1 Registratie	16,3	13,6	5,2	0,6	6,0	0,0	40,7
2 Informeren	2,8	2,2	0,8	0,1	0,8	0,0	6,5
3 Voorlichting	1,8	1,8	0,6	0,1	0,5	0,0	4,5
4 Innovatie stimulering	7,4	6,1	2,3	0,3	2,2	0,0	18,3
5 Regiestimulering	0,4	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	1,0
6 DOP	0,3	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,7
7 FOP	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
8 Wettelijke bevoegdheden	1,9	1,8	0,8	0,1	0,8	0,0	4,7
9 Transitie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal door to belaste overhead	30,7	28,8	9,8	1,1	9,4	0,0	78,6

Fte-cijfer

622
99
68
280
15
10
5
72
0
1.171
223
1.394

Resultatenrekening per taak 2014							
	Directe kosten	Indirecte kosten	Totale kosten	Product opbrengsten	Financieel Resultaat	Rijks-bijdrage	Netto resultaat
1 Registratie	61,9	40,7	102,6	61,3	0,4	31,0	0,0
2 Informeren	7,1	6,5	13,8	0,0	0,1	13,8	0,0
3 Voorlichting	7,1	4,5	11,8	0,7	0,0	10,8	0,0
4 Innovatie stimulering	29,1	18,3	47,4	1,8	0,2	45,5	0,0
5 Regiestimulering	1,6	1,0	2,6	4,9	0,0	-2,6	0,0
6 DOP	3,0	0,7	3,7	0,6	0,0	3,1	0,0
7 FOP	0,6	0,3	0,8	0,0	0,0	0,8	0,0
8 Wettelijke bevoegdheden	6,6	4,7	11,3	12,1	0,0	0,0	0,0
<i>overschot aan Rijksbijdrage</i>						32,5	32,5
Subtotaal regulier	108,9	78,8	187,5	81,3	0,7	134,9	33,4
9 Transitie	98,7	0,0	98,7	2,3	0,0	0,0	-96,5
Totaal netto resultaat	205,7	78,8	282,3	83,6	0,7	134,9	-63,1